

НАПРЯМИ ІННОВАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА РЕГІОНУ

© 2015 **БАРЧУК В. П., СУС Т. Й.**

УДК 332.1:330.341.1

Барчук В. П., Сус Т. Й. Напрями інноваційно-технологічного розвитку промислового виробництва регіону

У статті здійснено аналіз стратегій інноваційно-технологічного розвитку промислового потенціалу регіону. На даному етапі вибору шляхів інноваційно-технологічного розвитку можлива реалізація чотирьох стратегій: імітаційного технологічно залежного типу; прогресивного технологічно незалежного типу; розвитку інноваційних центрів; інноваційного прориву. Розглянуто принципи і пріоритети, на яких базуються стратегії. Запропоновано використання досвіду Китаю та Сінгапуру щодо стимулювання підготовки висококваліфікованих кадрів у розвинутих країнах світу як умови реалізації стратегії інноваційного прориву. Такий підхід дозволяє дуже швидко й ефективно здійснювати трансферт знань шляхом стимулювання повернення випускників престижних університетів на батьківщину та їх працевлаштування у провідних національних університетах, науково-дослідних лабораторіях та дослідницьких центрах промислових корпорацій. Відзначено, що в сучасних умовах постає гостра необхідність у проведенні глобальної модернізації технологічної бази країни, регіонів, а також у формуванні інноваційного державного замовлення в цивільній та оборонній сферах.

Ключові слова: інновації, стратегія, технологічний розвиток, регіон, конкуренція.

Табл.: 1. **Бібл.:** 8.

Барчук Валентина Петрівна – старший викладач кафедри теоретичної і прикладної економіки, Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаніка (вул. Шевченка, 57, Івано-Франківськ, 76018, Україна)

Сус Тарас Йосипович – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаніка (вул. Шевченка, 57, Івано-Франківськ, 76018, Україна)

E-mail: sus.taras@rambler.ru

УДК 332.1:330.341.1

Барчук В. П., Сус Т. И. Направления инновационно-технологического развития промышленного производства региона

В статье проведен анализ стратегий инновационно-технологического развития промышленного потенциала региона. На данном этапе выбора путей инновационно-технологического развития возможна реализация четырех стратегий: имитационного технологически зависимого типа; прогрессивного технологически независимого типа; развития инновационных центров; инновационного прорыва. Рассмотрены принципы и приоритеты, на которых базируются стратегии. Предложено использование опыта Китая и Сингапура относительно стимулирования подготовки высококвалифицированных кадров в развитых странах мира как условия реализации стратегии инновационного прорыва. Такой подход позволяет очень быстро и эффективно осуществлять трансферт знаний путем стимулирования возвращения выпускников престижных университетов на родину и их трудоустройства в ведущих национальных университетах, научно-исследовательских лабораториях и исследовательских центрах промышленных корпораций. Отмечено, что в современных условиях возникает острая необходимость в проведении глобальной модернизации технологической базы страны, регионов, а также в формировании инновационного государственного заказа в гражданской и оборонной сферах.

Ключевые слова: инновации, стратегия, технологическое развитие, регион, конкуренция.

Табл.: 1. **Библ.:** 8.

Барчук Валентина Петровна – старший преподаватель кафедры теоретической и прикладной экономики, Прикарпатский национальный университет им. В. Стефаніка (ул. Шевченко, 57, Івано-Франковск, 76018, Україна)

Сус Тарас Иосифович – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры финансов, Прикарпатский национальный университет им. В. Стефаніка (ул. Шевченко, 57, Івано-Франковск, 76018, Україна)

E-mail: sus.taras@rambler.ru

UDC 332.1:330.341.1

Barchuk V. P., Sus T. Yo. Directions of Innovative-Technological Development of Industrial Production of Region

In the article an analysis of strategies for innovative-technological development of the industrial potential of region is conducted. At the present stage of choosing ways for innovative-technological development implementation of the four strategies is possible: strategy of imitative technologically dependent type; strategy of progressive technologically independent type; development of innovation centres; innovative breakout. The underlying principles and priorities of strategies have been considered. It has been proposed to use the experience of China and Singapore in the promotion of high-qualified personnel training in the developed countries of the world as the conditions for implementing the strategy of innovative breakthrough. This approach allows to quickly and efficiently transfer knowledge by stimulating the returning home of graduates from prestigious universities and their employment at leading national universities, research laboratories and research centres of industrial corporations. It has been noted that under present conditions there is an acute need for global modernization of the technology base of the country and regions, as well as formation of innovation orders by the State for the both civil and defence sectors.

Key words: innovations, strategy, technological development, region, competition.

Tabl.: 1. **Bibl.:** 8.

Barchuk Valentina P. – Senior Lecturer of the Department of Theoretical and Applied Economics, Precarpathian National University named after V. Stefanyk (vul. Shevchenka, 57, Ivano-Frankivsk, 76018, Ukraine)

Sus Taras Yo. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance, Precarpathian National University named after V. Stefanyk (vul. Shevchenka, 57, Ivano-Frankivsk, 76018, Ukraine)

E-mail: sus.taras@rambler.ru

Негативні наслідки ринкової трансформації української економіки найбільш гостро проявились в промисловому виробництві, яке є основою розширеного відтворення та добробуту населення. Аналізуючи процес ринкових перетворень, слід відзначити, що деструктивний характер процесів реформування

промислового сектора був обумовлений відсутністю системного підходу при розробці та реалізації політики інвестиційно-інноваційного розвитку галузі.

Недостатня розробленість теоретичних і практичних питань розвитку інноваційно-промислового потенціалу на регіональному рівні залишається одним із

факторів, що зумовляють низькі темпи промислового виробництва, низькі показники рентабельності промислових підприємств, їх низьку конкурентоспроможність та експортний потенціал.

Поряд з цим провідні науковці в розвинутих країнах акцентують увагу на тому, що зростання конкурентоспроможності, зокрема і регіональних економік, повинен базуватися в першу чергу на пріоритетах інноваційного розвитку. Без створення ефективного механізму науково-інноваційної політики не буде ринкового ефекту інновацій та підвищення конкурентоспроможності промислового виробництва. Світовий досвід засвідчує, що країни, які реалізують стратегію інноваційного розвитку, є економічними лідерами. Виходячи з цієї закономірності, більшість економічно розвинутих країн надають пріоритет науково-інноваційній політиці як на національному, так і на регіональному рівнях.

Стан української економіки після більш як двадцяти років незалежності характеризується відсутністю чіткої стратегії реформ, неефективністю багатьох ринкових і інституціональних перетворень, зростанням ВВП за рахунок інтенсивного використання природних ресурсів та розвитку сировинних галузей. Останні два роки ВВП скорочувався в результаті кризових явищ в економіці та військового конфлікту на сході України.

На регіональному рівні не сформовано інноваційні об'єднання різноманітного формату, що включають наукові, освітні, впроваджувальні та виробничі колективи з метою забезпечення розробки та реалізації стратегії інноваційно-технологічного розвитку промислового потенціалу регіону, що, у свою чергу, поглиблює проблему конкурентоспроможності економіки як на національному, так і на регіональному рівнях.

Теоретичні і практичні аспекти інноваційно-технологічного розвитку промислового виробництва в процесі проведення реформування економіки є актуальними як з погляду забезпечення сприятливих умов для діяльності підприємств, так і з точки зору підвищення конкурентоспроможності та експортного потенціалу регіонів. Проблемам інноваційно-технологічного розвитку присвячені наукові дослідження вітчизняних та зарубіжних науковців. Серед вагомих здобутків зарубіжних науковців слід відмітити дослідження К. Дізрі, Д. Клерка, Г. Менша.

Теоретичним і прикладним питанням інноваційного розвитку присвячені праці О. Амоші [1], А. Гальчинського, В. Гейця [2], І. Захарченка [3], Ф. Коломійця [4], Л. Федулової [5] та ін. Науково-методичні засади оцінювання економіко-технологічного потенціалу розроблено А. Лігоненко [6]. Водночас системна криза в економіці держави та девальвація національної валюти, падіння обсягів промислового виробництва зумовлює необхідність проведення реформ та їх реалізацію в найкоротші терміни.

Мета статті – розглянути напрямки реформування промислового потенціалу регіону в умовах кризових явищ в економіці держави.

Світовий досвід розвитку і використання промислового потенціалу регіону засвідчує можливості використання вищеперерахованих стратегій як окремо, так і в галузевих і територіальних комбінаціях. Вважаємо за доцільне розглянути всі чотири стратегії та їх комбінування, виходячи із сучасного соціально-економічного становища України.

На даному етапі вибору шляхів інноваційно-технологічного розвитку можлива реалізація таких стратегій.

1. Стратегія імітаційного технологічно залежного типу. Характерними особливостями є відокремлений розвиток наукової сфери від потреб реального сектора національної економіки та експорту інтелектуальної сировини і знань на світовий ринок. Спостерігається масова еміграція наукових кадрів у розвинуті країни Європи та США. Внутрішній попит на використання результатів наукової діяльності має тенденцію до різкого спаду, привабливими залишаються тільки сфери літакобудування, ракетобудування, окремі напрями оборонної сфери та технології у сфері зварювання. Модернізація промисловості та сфери послуг в Україні здійснюється за рахунок імпорту технологій та бізнес-процесів. Конкурентні переваги країни формуються за рахунок експорту сировини, продукції сільського господарства, металургії та нафтохімії, продукції з низькою доданою вартістю, конкурентні переваги якої також пов'язані з низькою вартістю робочої сили та до недавнього часу низькою вартістю енергоносіїв.

Промислова політика спрямована на залучення зарубіжних інвесторів і розширення складального виробництва без чітких вимог стосовно розширення використання вітчизняних сировини і комплектуючих, без мотивації стосовно залучення сучасних, світового рівня технологій та випуску наукоємної продукції. Промислове виробництво із залученням іноземного капіталу в основному спрямоване на використання природних ресурсів (наприклад, деревини) і виготовлення напівфабрикатів, або виробництво трудомісткої продукції з низькою доданою вартістю (наприклад, автомобільна проводка для автомобілів відомих світових марок). Власні технології створюються і використовуються в обмежених обсягах, що пов'язано із системною кризою, падінням обсягів виробництва та обмеженими інвестиційними можливостями підприємств. Поглиблюється різка диференціація регіонів стосовно як промислового виробництва, так і інноваційного потенціалу. Реалізація даної стратегії свідчить про неналежну увагу з боку держави до інноваційної сфери, що дозволить конкурентним механізмам глобального ринку сформувати в Україні аграрно-сировинну економіку. Основними експортними товарами будуть сировина, напівфабрикати та продукція сільського господарства.

2. Стратегія прогресивного технологічно залежного типу передбачає реструктуризацію економіки зі збільшенням питомої ваги наукоємних виробництв, створених на основі власних наукових досліджень. Результатом реалізації стратегії є зростання інтелектуального капіталу в структурі національного багатства, виділення 6 – 8 пріоритетних напрямів, де рівень технологічного розвитку в певних галузях промислового виробництва відповідає світовому рівню та має місце ін-

новаційне лідерство в даній сфері (наприклад, літакобудування, ракетобудування). Формування територіальної моделі інноваційного розвитку відбувається на основі створення кластерів, які мають у своєму складі наукові та науково-дослідні установи й експериментальні виробництва. Модернізація промисловості у сферах інноваційного лідерства відбувається за рахунок внутрішніх наукових розробок, в інших галузях стимулюється політика імпортозаміщення на основі придбання закордонних патентів або патентування власних удосконалених, порівняно з існуючими, аналогічних розробок. Формується інституціональне середовище для стимулювання побудови ефективної інноваційної системи. Промислова політика спрямована на розвиток внутрішнього ринку вітчизняної продукції з акцентом на імпортозаміщення в сегментах, де це економічно виправдано, і поступове захоплення лідерства на світовому ринку наукоємної продукції в окремих сегментах промислового виробництва. Державна промислова політика спрямована на поступове вирівнювання інноваційного потенціалу регіонів. Реалізація даної стратегії неможлива без формування потужного державного регулювання та держзамовлення на інноваційну продукцію. Держава здійснює комплекс заходів, у першу чергу інвестиційного характеру, зі стимулювання промислових підприємств випродажувати нові технології та модернізувати виробництво.

3. Стратегія розвитку інноваційних центрів. Диференціація регіонів шляхом формування інноваційно активних кластерів у вигляді територій інноваційного розвитку з регіональною спеціалізацією, де питома вага інновацій у валовому територіальному продукті буде не менше 50%. Держава здійснює цільове фінансування в рамках пріоритетів інноваційної політики, надає цим територіям особливий статус, дозволяє створювати центри інноваційного розвитку, основне завдання яких полягає у випуску конкурентоздатних на світовому ринку інноваційної продукції та технологій. Промислова політика націлена на дифузю успішних інновацій з територій інноваційного розвитку на внутрішній ринок, а також залучення зарубіжних інвестицій для розвитку інноваційної діяльності імітаційно-адаптивного типу в регіонах України.

Реалізація даної стратегії дозволить кожному з регіонів реалізувати свої конкурентні переваги в інноваційній сфері. Основними завданнями даного періоду є модернізація технологічної бази регіонів, формування сектора наукоємних секторів, а також створення сучасної національної інноваційної системи. У процесі зміни технологічних укладів в рамках модернізації промислового виробництва на інноваційній основі формуються й еволюціонують національні інноваційні системи. У дослідженнях Організації з питань економічних зв'язків та розвитку національна інноваційна система розглядається як сукупність інститутів, що індивідуально й у взаємодії один з одним обумовлюють розвиток і поширення нових технологій у межах конкретної держави: інноваційні та виробничі компанії, університети, дослідницькі лабораторії, технологічні концерни, технопарки та бізнес-інкубатори. Інша частина національної

інноваційної системи-комплекс інститутів правового, фінансового і соціального характеру, що забезпечують інноваційні процеси і мають міцні національні корені, традиції, політичні і культурні особливості [7].

Регіональна інноваційна система повинна включати великі промислові підприємства регіону, університети, дослідницькі лабораторії, (технопарк, індустріальні парки за наявності), бізнес-інкубатори та мале інноваційне підприємство, що дозволить, використовуючи регіональні традиції, культурні особливості та географічне розміщення, створювати конкурентоздатну інноваційну продукцію.

Визначальними аспектами сучасного економічного розвитку регіону є технологічні та організаційні тенденції, що впливають на територіальне розміщення виробництв і одночасно самі зазнають впливу глобалізації та євроінтеграційних процесів. Роль держави в поглибленні інноваційних процесів повинна полягати у формуванні національної інноваційної системи та її співпраці та взаємодії з регіональною інноваційною системою. На державному рівні здійснюється організація кооперативного фінансування, правова підтримка та супровід, реалізація міжнародного співробітництва в інноваційній сфері, зокрема науковій та освітній. Великі проекти загальнонаціонального масштабу, у рамках визначених пріоритетів промислової політики держави, повинні орієнтуватися на загальнодержавні ресурси, а малий інноваційний бізнес, за прикладом США і країн Європейського Союзу, в основному пов'язаний з реалізацією регіональних інноваційно-інвестиційних програм.

4. Стратегія інноваційного прориву. Дана стратегія базується на розумінні того, що найважливішими умовами інтелектуального лідерства є, по-перше, знання і уміння людей – інтелектуальний капітал; по друге – потенційні можливості розвитку конкурентних виробництв, які в сукупності забезпечать у довгостроковій перспективі формування ринку високотехнологічної продукції.

Сучасні умови розвитку інноваційної діяльності відбуваються під дією конкурентних переваг нелінійної інновації порівняно з лінійною. Багатство і процвітання принесуть принципово нові види бізнесу, нелінійні інновації та нестандартні рішення (використання інтернет-технологій, наявність «цифрової» чи «електронної» корпоративної культури [1, с. 187].

У сучасних умовах головним арсеналом зростання економічної могутності, що визначає господарську діяльність розвинених капіталістичних країн в їх конкурентній боротьбі за світове лідерство, є підвищення сумарного інтелектуального капіталу нації, її динамічний розвиток. З цією метою Сінгапур, Китай зробили ставку на стимулювання підготовки висококваліфікованих кадрів у розвинутих країнах світу. Це дозволяє оволодіти сучасними знаннями, ознайомитись з результатами досліджень наукових шкіл світового рівня, одержати навички корпоративної культури та встановити тісні зв'язки з майбутніми топ менеджерами сьогоденними однокурсниками.

Такий підхід дозволяє дуже швидко і ефективно здійснювати трансфер знань шляхом стимулювання повернення випускників престижних університетів на

батьківщину та їх працевлаштування в провідних національних університетах, науково-дослідних лабораторіях та дослідницьких центрах промислових корпорацій. Китай здійснює політику залучення іноземних інвестицій в наукоємні виробництва, що дозволяє, крім інших переваг, підвищувати інтелектуальний капітал шляхом підвищення рівня кваліфікації працівників промислових підприємств з іноземними інвестиціями. Здійснюється також підвищення рівня фінансування наукових досліджень, у першу чергу прикладних. У сукупності дія цих трьох чинників підвищення інноваційного потенціалу промислового виробництва дозволяє одержувати стратегічні переваги на довгострокову перспективу.

Позитивні тенденції, які спостерігалися в Україні в до кризовий період – прискорення темпів економічного розвитку, притік інвестицій в економіку, зростання обсягів промислового виробництва, зовнішньоторговельного обороту і реальних грошових доходів населення були зумовлені, перш за все, сприятливою кон'юктурою на світових ринках на продукцію металургії, нафтохімії та аграрного сектора.

Незважаючи на певні позитивні зміни в економіці країни, світова фінансова криза 2008 р., поглиблення корупції та нестабільна політична ситуація, військова агресія з боку Росії призвели до небаченої з часів становлення незалежної держави Україна системної кризи економіки. В Україні є великі очікування на проведення реформ, політичні сили, які прийшли до влади, роблять певні зусилля з реформування економіки та у боротьбі з корупцією. Перші кроки уряду дозволили покращити рейтинг по окремих позиціях, зокрема найбільше зростання індексу легкості ведення бізнесу (табл. 1). У світових рейтингах, що відображають рівень економічного, суспільного розвитку, освіти і науки, Україна у 2014 р. не піднялася вище п'ятого десятку та нерідко поступалася навіть країнам третього світу.

Таблиця 1

Україна в світових рейтингах 2013 – 2014 рр. [8]

Індекс	2013 р.	2014 р.	Зміна індексу
Індекс економічної свободи	158	155	+3
Індекс легкості ведення бізнесу	137	112	+25
Індекс конкурентоспроможності	71	76	-5
Глобальний інноваційний індекс	64	63	+1
Індекс сприйняття корупції	143	142	+1
Індекс розвитку людського потенціалу	83	83	0
Індекс глобалізації	47	43	+3

Ключові індекси – інноваційний, людського потенціалу та сприяння корупції – практично не змінилися, що підтверджує необхідність більш активного про-

ведення реформ. В умовах військової агресії, мінливої кон'юнктури на ринках металопродукції та світових аграрних ринках на українську продукцію, зниження золотовалютних резервів та зростання зовнішнього боргу держави постає гостра необхідність проведення глобальної модернізації технологічної бази країни, формування інноваційного державного замовлення у сферах оборони та цивільній.

ВИСНОВКИ

Виклики, які постають перед Україною та світом, зумовлюють необхідність відродження військово-промислового комплексу та всієї економіки на новій технологічній базі. Для цього необхідно сформулювати нову технологічну парадигму розвитку економіки, розробити загальнодержавні інноваційні проекти підвищення рівня обороноздатності країни та її конкурентоздатності, тісної співпраці з країнами Європейського Союзу та США з метою мінімізації економічного тиску з боку Росії. Впровадження кооперативних програм інноваційного розвитку територій та стимулювання розвитку венчурного бізнесу та інноваційного капіталу в умовах обмежених фінансових ресурсів сприятиме модернізації промислового виробництва на регіональному рівні та забезпечить соціально-економічний розвиток як регіонів, так і країни в цілому. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Амоша О. І. Інноваційний шлях розвитку економіки України: проблеми та рішення / О. І. Амоша // Економіст. – 2011. – № 6. – С. 26 – 34.
2. Гальчинський А. С. Інноваційна стратегія українських реформ / А. С. Гальчинський, В. М. Геєць, А. К. Кінах, В. П. Семиноженко. – К.: Знання України, 2002. – 336 с.
3. Захарченко В. І. Промисловий трансформаційний потенціал регіонів України / В. І. Захарченко // Економіка промисловості. – 2007. – № 1. – С. 39 – 49.
4. Коломієць І. Ф. Інноваційно-технологічний розвиток регіону: сутність та наукові підходи до трактування поняття / І. Коломієць, Г. Гошовська // Регіональна економіка. – 2013. – № 4. – С. 175 – 181.
5. Федуллова Л. І. Інноваційний розвиток промисловості України: тенденції та закономірності / Л. І. Федуллова // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – № 3. – С. 82 – 97.
6. Лігоненко Л. О. Науково-методичні засади та результати оцінювання економіко-технологічного потенціалу регіонів України / Л. О. Лігоненко // Економіка України. – 2013. – № 10. – С. 45 – 55.
7. OECD National innovation Systems, Paris, 1997.
8. Україна к світових рейтингах [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.radiosvoboda.org/archive/info/graphics/latest/2960//7213.html>

REFERENCES

- Amosha, O. I. "Innovatsiyni shliakh rozvytku ekonomiky Ukrainy: problemy ta rishennia" [An innovative way of economic development of Ukraine: problems and solutions]. *Economist*, no. 6 (2011): 26-34.
- Fedulova, L. I. "Innovatsiyni rozvytok promyslovosti Ukrainy: tendentsii ta zakonomirnosti" [Innovative development industry Ukraine: trends and patterns]. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 3 (2007): 82-97.

Halchynskiy, A. S. et al. *Innovatsiina stratehiia ukrainskykh reform* [The innovative strategy of Ukrainian reforms]. Kyiv: Znannia Ukrainy, 2002.

Kolomiets, I., and Hoshovska, H. "Innovatsiino-tekhnologichnyi rozvytok rehionu: sutnist ta naukovi pidkhody do traktuvannia poniattia" [Innovation and technological development of the region: the nature and scientific approaches to the interpretation of the concept]. *Rehionalna ekonomika*, no. 4 (2013): 175-181.

Lihonenko, L. O. "Naukovo-metodychni zasady ta rezultaty otsiniuvannia ekonomiko-tekhnologichnoho potentsialu rehioniv

Ukrainy" [Scientific methodology and findings of the evaluation of economic and technological potential of Ukraine's regions]. *Ekonomika Ukrainy*, no. 10 (2013): 45-55.

OECD National Innovation Systems Paris, 1997.

"Ukraina v svitovykh reitynhakh" [Ukraine in the world rankings]. <http://www.radiosvoboda.org/archive/infographics/latest/2960//7213.html>

Zakharchenko, V. I. "Promyslovyi transformatsiyni potentsial rehioniv Ukrainy" [Industrial transformational potential of Ukraine's regions]. *Ekonomika promyslovosti*, no. 1 (2007): 39-49.

УДК 332.145

АНАЛІЗ ІСНУЮЧИХ МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ МОНІТОРИНГУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ СВІТУ

© 2015 ЯРОШЕНКО І. В., СЕМИГУЛІНА І. Б.

УДК 332.145

Ярошенко І. В., Семигуліна І. Б. Аналіз існуючих методичних підходів до формування системи моніторингу соціально-економічного розвитку регіонів в Україні та країнах світу

У роботі здійснено аналіз існуючих методичних підходів до формування системи моніторингу соціально-економічного розвитку регіонів у країнах світу та в Україні. Методологія моніторингу набула широкого використання у системах статистики соціально-економічних тенденцій практично у всіх країнах світу. В Україні ж комплексні розрахунки згідно з проаналізованими методиками на теперішній час не проводяться і не використовуються на офіційному рівні, нові методичні рекомендації не розроблено і не впроваджено. Тобто можна вважати, що повністю відсутня інформаційна складова сучасного ефективного державного управління в частині комплексної оцінки рівня соціально-економічного розвитку України в цілому та її регіонів. На сучасному етапі розвитку України першочергового вирішення потребують такі питання, як децентралізація влади, модернізація регіональної політики і розширення повноважень місцевих органів влади щодо розвитку територій. Для прийняття ефективних управлінських рішень щодо результативного розв'язання цих завдань вкрай необхідно є розробка вдосконалених методичних підходів до моніторингу та оцінки соціально-економічного розвитку регіонів з використанням об'єктивної й адекватної системи показників, які б забезпечували точність оцінки, враховували тенденції змін та давали можливість здійснювати прогнозування регіонального розвитку.

Ключові слова: соціально-економічний розвиток регіонів, регіональна політика, державне управління, система моніторингу, проблеми розвитку.

Табл.: 1. **Бібл.:** 22.

Ярошенко Ігор Васильович – науковий співробітник відділу проблем розвитку регіональної економіки, Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України (пл. Свободи, 5, Держпром, 7 під'їзд, 8 поверх, Харків, 61022, Україна)

E-mail: iyaroshenko@i.ua

Семигуліна Ірина Борисівна – молодший науковий співробітник відділу проблем розвитку регіональної економіки, Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України (пл. Свободи, 5, Держпром, 7 під'їзд, 8 поверх, Харків, 61022, Україна)

УДК 332.145

UDC 332.145

Ярошенко И. В., Семигулина И. Б. Анализ существующих методических подходов к формированию системы мониторинга социально-экономического развития регионов в Украине и странах мира

В работе проведен анализ существующих методических подходов к формированию системы мониторинга социально-экономического развития регионов в странах мира и Украине. Методология мониторинга широко используется в системах статистики социально-экономических тенденций практически во всех странах мира. В Украине же комплексные расчеты согласно проанализированным методикам в настоящее время не проводятся и не используются на официальном уровне, новые методические рекомендации не разработаны и не внедрены. То есть можно считать, что полностью отсутствует информационная составляющая современного эффективного государственного управления в части комплексной оценки уровня социально-экономического развития Украины в целом и ее регионов. На современном этапе развития Украины первостепенного решения требуют такие вопросы, как децентрализация власти, модернизация региональной политики и расширение полномочий местных органов власти по развитию территорий. Для принятия эффективных управленческих решений по результативному выполнению этих задач необходимым условием является разработка усовершенствованных методических подходов к мониторингу и оценке социально-экономического развития регионов с использованием объективной и адекватной системы показателей, которые бы обеспечивали точность оценки, учитывали тенденции изменений и давали бы возможность осуществлять прогнозирование регионального развития.

Ключевые слова: социально-экономическое развитие регионов, региональная политика, государственное управление, система мониторинга, проблемы развития.

Табл.: 1. **Библ.:** 22.

Ярошенко Игорь Васильевич – научный сотрудник отдела проблем развития региональной экономики, Научно-исследовательский центр индустриальных проблем развития НАН Украины (пл. Свободы, 5, Госпром, 7 подъезд, 8 этаж, Харьков, 61022, Украина)

E-mail: iyaroshenko@i.ua

Семигулина Ирина Борисовна – младший научный сотрудник отдела проблем развития региональной экономики, Научно-исследовательский центр индустриальных проблем развития НАН Украины (пл. Свободы, 5, Госпром, 7 подъезд, 8 этаж, Харьков, 61022, Украина)

Yaroshenko I. V., Semigulina I. B. Analysis of Existing Methodical Approaches to Establishment of the System of Monitoring the Socio-Economic Development of Regions in Ukraine and the Countries of the World

The article analyzes the existing methodical approaches to establishment of the system of monitoring the socio-economic development of regions in Ukraine and in the countries of the world. Methodology of monitoring is widely used in the systems of statistics of socio-economic trends in almost all countries of the world. In Ukraine, complex calculations according to the analyzed methods currently are not carried out and are not used on the official level, the new guidelines are neither elaborated or implemented. Then, there is none of the information components of modern efficient public management in terms of integrated assessment of socio-economic development in Ukraine as whole and in its regions. At the present stage of development of Ukraine, priority decisions are required for decentralization of power, modernization of regional policies and the empowerment of local authorities for the development of territories. To make effective managerial decisions on the efficient implementation of these tasks is essential to develop improved methodological approaches for monitoring and evaluation of socio-economic development of regions, using objective and adequate system of indicators that would ensure the accuracy of the estimate, take into account trends and enable prognostics of regional development.

Key words: socio-economic development of regions, regional policy, State administration, system of monitoring, problems of development.

Tabl.: 1. **Bibl.:** 22.

Yaroshenko Igor V. – Research Associate of the Department of Regional Economic Problems, Research Centre of Industrial Problems of Development of NAS of Ukraine (pl. Svobody, 5, Derzhprom, 7 pidyizd, 8 poverkh, 61022, Ukraine)

E-mail: iyaroshenko@i.ua

Semigulina Irina B. – Junior Researcher of the Department of Regional Economic Problems, Research Centre of Industrial Problems of Development of NAS of Ukraine (pl. Svobody, 5, Derzhprom, 7 pidyizd, 8 poverkh, 61022, Ukraine)